

Dersom en ville sige:

“Det tragiske bliver dog altid det tragiske,”

så vil jeg ikke have så meget at indvende imod det, for så vidt som dog enhver historisk udvikling bestandig ligger indenfor begrebets omfang. Under den forudsætning nemlig, at der skulle være mening i hans ord, og det to gange forekommende ord “tragisk” ikke skal antages at danne det betydningsløse parentestegn om et indholdsløst intet, måtte hans mening vel være denne, at begrebets indhold ikke afsætter begrebet, men berigede det.

På den anden side er det næppe undgået nogen iagttagers opmærksomhed, hvad det læsende og teaterbesøgende publikum allerede tror sig i sikker besiddelse af, som sit aktieudbytte af de kunsterfarnes bestræbelser, at der er en væsentlig forskel mellem den antikke og den moderne tragedie.

Vil nu atter en her gøre forskellen absolut gældende, ved hjælp af en først lumskelig og siden måske med magt at trænge sig ind mellem det antikke og moderne tragiske, så ville hans adfærd være ikke mindre urimelig end

den første, idet han ville glemme, at det fodfæste, der var ham selv nødvendigt, var det tragiske selv, og at dette atter var så langt fra at kunne adskille, at det netop forbandt det antikke og det moderne tragiske.

Advarende mod enhver sådan ensidig bestræbelse for at adskille må det også være, at æstetikerne endnu bestandigt vender tilbage til de af Aristoteles opstillede bestemmelser af og fordringer til det tragiske, som begrebet udtømmer; advarende må det være og det så meget mere, som det må gribe enhver med et vist vemod, at hvor meget end verden har forandret sig, så er dog forestillingen om det tragiske endnu væsentligt uforandret – ligesom det at græde endnu bestandigt er mennesket lige naturligt.

Så beroligende som nu dette kunne synes for den, der ikke ønsker nogen skilsmisse, mindst noget brud, så viser sig den samme vanskelighed, som for nylig er blevet afvist, under en anden og næsten farligere skikkelse. At man endnu bestandigt vender tilbage til den aristoteliske æstetik, ikke blot af pligtskyldig opmærksomhed eller af gammel vane, det vil vist enhver indrømme, der har noget kendskab til den nyere æstetik,

og ved dette forvisser sig om, hvor nøjagtigt man knytter sig til de af Aristoteles opstillede, endnu bestandigt for den nye æstetik gældende, bevægelsespunkter.

Så snart man imidlertid træder nærmere til disse, så viser vanskeligheden sig straks. Bestemmelserne er nemlig af ganske almindelig art, og man kan for så vidt godt være enig med Aristoteles og dog være – i en anden forstand – uenig med ham.

For ikke at foregribe den følgende udvikling ved her straks eksempelvis at nævne, hvad der skal udgøre dens indhold, vil jeg foretrække at oplyse min mening ved, med hensyn til komedien, at anstille den tilsvarende betragtning.

Hvis en gammel æstetiker havde sagt, at det, komedien forudsætter, er karakter og situation og at det den vil vække er latter, så kunne man vel gerne atter og atter vende tilbage hertil, men så snart man overvejede, hvor forskelligt det kan være, der kan bringe et menneske til at le, så ville man snart forvise sig om, hvilken uhyre afstand denne fordring havde.

Den der nogensinde har gjort andres og sin egen latter til genstand for iagttagelse,